

onde woord en  
enhangen, wor-  
eer"; een leer,  
aan wordt, een  
gedrukt worden  
daarin slagen  
hts één enkele  
mysteriën, een  
t God geopen-  
inhoud in zóó-  
ontdekken, de  
eleinden bloot-  
ste Paedagoog,  
dient van ónze  
voorts al zijn  
lelijke wijsheid  
veranderlijken  
lkander tegen-  
nde, en toene-  
worden vern-  
eenvoudige,  
geloovig aan-  
gen. Verstaan  
wetenschappes-  
arom den ge-  
r wetenschap-  
int samen te  
len" der open-  
ste gedachten,  
kelijkheid-van-  
drdt. Zeggen is  
t wordt mede-  
de wordt ook  
erkt. Zou dat  
oudig geschie-  
n het heil, en  
penbaring van  
openbaringsge-  
ggen: „recht-  
an minder tot  
tijd, van den  
dat handelen  
K. S.

#### LIJK LEVEN

en beschouwd

En vallen wij-  
ste (vanwege

sooveel scheef-  
ng. Ze maakt,  
over iemand,  
ook al heeft  
van bepaalde  
het probleem  
daarvan her-

laar een extra  
makkelijk ge-  
alles en nog  
naak in den  
als het fari-  
kelijk in, de  
en inzinking  
en wist: ons  
en de vraag,  
elchen, en te  
or geplaatst?  
weten: alles  
agen, en het-  
en status quo  
ij velen wre-  
sten begripen  
oet ons eerst  
e kunnen ge-  
punt van art.  
eidenheid" in  
nooit de kana-  
in groote ka-  
i. Het gevaar  
men zich on-  
en willen ge-  
enen als met  
even,  
er zijn vrucht-  
ten nog met  
egen de A.R.  
erkelijkt was,  
rapport van  
g tot art. 36  
van dat arti-  
landkerken  
en zoo meer  
het rollen te  
te conferentie  
ee te maken  
; het is toch  
hans ligt, ge-

aandacht op  
van ons Stu-  
15, Kampen)  
(thans ds)

D. Deddens verschenen is over artikel 36; op grond van onderscheiden historische en andere argumenten loopt het uit in de vraag: wanneer gaan we dit weer belijden?

Wat nu het amsterdamsche convent betreft: geconstateerd werd, dat de bekende schrapping niet algemeen gevolgd is. In Nederland schrapte men wel; in Amerika (Chr. Ref. Ch.) is men er nog over aan het denken; in Zuid-Afrika is men er tegen. De rapporterende commissie wierp de idee eener vervangingsformule (voor de geschraptte woorden) op; Honig's bezwaar was in 1905, dat men wel een stuk had weggehaald uit het lichaam van art. 36, doch niet iets positiefs er voor in de plaats gesteld had. Zulk een vervangingsformule zou dan althans op dit punt eenige bevrediging kunnen schenken; hoe de inhoud wezen zou, is natuurlijk nog weer een zaak apart.

Ook op dit punt schijnt een nadere formulering in overweging genomen te zijn en het oordeel van anderen, die de Nederl. Geloofsbelijdenis aanvaarden, te zullen worden gevraagd. Allicht krijgen we dus nog gelegenheid, erop terug te komen.

Intusschen blijkt uit een en ander, dat de kritiek op de schrapping en op het bekende rapport van 1905, dat daartoe den stoot gaf, alleszins urgent is. Het Amersfoortsche Congres heeft ook op dat punt vruchtbaar gewerkt. Ons blad hoopt op de zaak terug te komen.

K. S.

## Theologische Hoogeschooldag

In aansluiting op de mededeelingen betreffende onzen Theol. Hoogeschooldag in 't nummer van 5 Augustus kunnen wij u thans nog het volgende mededeelen. Van verschillende sprekers ontvingen wij via Prof. Dr. K. Schilder bericht over welk onderwerp zij hopen te spreken.

Ds G. van Dooren te Enschede heeft als onderwerp gekozen: „FIDES QUERIT INTELLECTUM”

Ds G. Hagens te Rotterdam-Hillegersberg zal spreken over: „KERKHERVORMING”.

Ds C. Stam te Ermelo over: „HET WOORD WERKEN LATEN”.

Over welk onderwerp Prof. B. Holwerda en Prof. Dr. H. J. Jager zullen spreken, blijft nog een verrassing. Zoo mogelijk zullen we het u t.z.t. mededeelen.

We herhalen de data: Dinsdag 27 September, des avonds half acht D.V. Bidstond, waarin voor ons hoopt op te treden Ds J. Green Jr te Groningen; Woensdag 28 September D.V. onze Theologische Hoogeschooldag.

Reeds hebben een behoorlijk aantal „busbazen” kaarten aangevraagd. Zij zullen zoo spoedig mogelijk worden gezonden. Willen de andere „busbazen” niet te lang wachten met het aanvragen van kaarten? Hoe eerder wij weten hoe veel broeders en zusters er ongeveer komen willen, des te beter kunnen wij onze verdere maatregelen nemen. De commissie ter voorbereiding en de commissie ter uitvoering van onzen Schooldag willen ieder gaarne een „dak boven het hoofd” en een behoorlijke zitplaats bezorgen.

Ook de broeders en zusters, die niet met een gezelschap komen, verzoeken wij dringend een kaart aan te vragen.

Vorig jaar kon de commissie, dank zij de gastvrijheid en vriendelijkheid van „de Kamper broeders en zusters”, aan meer dan 900 personen onderdak verlenen. Dat vereischt heel wat werk. Mogen wij daarom aan die bezoekers van Bidstond en Schooldag, die reeds vorige jaren in Kampen hebben gelogeerd, verzoeken, bij hetzelfde logiesadres aan te vragen om logies. Zij, die geen logies-adres in Kampen hebben kunnen aanvragen bij den pedel der Theol. Hoogeschool, Broederweg 15, Kampen.

J. BOS.

## De broederliefde geproefd

In „Eenigheid des Geloofs” van 29 April j.l. las ik de nieuwste bijdrage tot verwarring der geloovigen, aangeprezen door F. Dresselhuys, V.D.M.

De classis Maastricht van de (gebonden) Gereformeerde Kerken verzoekt aan de Particuliere Synode aan de eerstkomende Generale Synode het verzoek te willen doorgeven „uitnodigingen te willen richten aan alle andere Gereformeerde Kerken in ons vaderland, die de drie Formulieren van Eenigheid hebben en handhaven, alsook aan Geref. groepen binnen de Nederl. Herv. Kerk, of zij willen deelnemen aan een Conferentie, zo mogelijk in de loop van het jaar 1950, teneinde, onder de onmisbare zegen des Heeren, door gezamenlijke, broederlijke inspanning en bespreking van jongere en oudere kwestie's, te komen tot meerdere eenheid van alle geref. belijders in ons land”.

Zonder op dit classicale verzoek thans in te gaan, wijs ik, om mijn kennelijk afwijzende houding te motiveeren, nu op één merkwaardigheid. Onze kerken worden hier aangediend als Geref. Kerken, die de drie formulieren van eenigheid hebben en handhaven. Als lid van één dier kerken meen ik dat deze classis dit terecht van ons beweert. Maar..... dat beweren is verrassend, gezien de vergadering die het uitspreekt. Een der predikanten in onze kerken is toch ds H. J. Schilder. We hebben eerder reeds moeten constata-  
teeren, dat dr A. de Bondt hem beschuldigt van evi-

dente afwijking der belijdenis. Niettemin is ds Schilder tot op vandaag predikant in volle rechten, terwijl nog niemand er zelfs maar aan dacht hem aan te klagen wegens het door dr de Bondt aangeduide feit. Van tweeën één: of ds Schilder wijkt niet af, of onze kerken handhaven de belijdenis niet. Maar aangezien, tot vandaag toe, ook genoemde classis van oordeel is, dat de toenmalige candidaat H. J. Schilder terecht van den kansel is geweerd, mag deze classis t.a.v. onze kerken niet beweren dat de formulieren van eenigheid gehandhaafd worden. En daarom alleen al moet deze verklaring verwarrend genoemd worden.

Het heeft zin dat nadrukkelijk te constataeren, want het lijkt me niet misplaatst te veronderstellen dat bewonderaars van „Oosterbeek” deze verklaring met ingenomenheid zullen begroeten. Ongetwijfeld zullen ze zeggen: zie het maar, van synodocratische zijde laat men geen middel onbepoofd om de geslagen breuk te heelen. Bij ons echter is men niet van plan ook maar eenigermate tegemoetkomendheid te betoonen. Dat bleek wel uit het besluit van de Generale Synode niet opnieuw deputaten voor de samenspreking te benoemen.

En zoo schijnen de donkere wolken zich weer samen te pakken boven het kerkplein, terwijl die, veroorzaakt door „Oosterbeek”, nog niet eens verdwenen zijn. Dat er moeilijkheden te verwachten zijn, kun — meen ik — meer dan voldoende blijken uit het volgende.

In een artikel, „Roepers-polemiek” getiteld, geeft „De Wachter” van 20 Mei j.l. een overdruk van een uiting, die ds J. Schelhaas Jzn publiceerde in „De Roepers” van 30 April. Ds Schelhaas voelde zich n.l. geroepen zijn grieven kenbaar te maken t.a.v. het feit, dat er momenteel onder ons zijn die zeggen: dat de kerk niet gescheurd is. Hij voorzag zijn klacht dan ook van het sprekende opschrift: „Weer wat nieuws”.

Nu worden in dat stukje zulke kennelijke onjuistheden gedebiteerd, dat ik het dit keer louter tijd- en papier-verspillend acht zelfs maar een bescheiden poging te wagen deze onwaarheden te weerleggen. Dat neemt echter niet weg, dat ik, vanwege een zeer bepaald aspect, toch iets over dat stukje wil zeggen.

De laatste maanden dat ds B. A. Bos verantwoordelijk redacteur van „De Wachter” was, verzuimde hij vrijwel geen gelegenheid om uiting te geven aan zijn grondigen afkeer van den „toon” in het meerendeel der artikelen die in „De Reformatie” verschenen. Nog meer toonde hij zich gegriefd over de, volgens hem, zeer onbroederlijke wijze waarop de hoogleraren Schilder en Deddens zich verzetten tegen hem.

Over den „toon” van een artikel, onverschillig wie de schrijver is, valt dikwijls te twisten. Men zal mij wel willen toegeven, dat de reacties voor een groot deel samenhangen met den aanleg van den lezer; ook hier valt soms over smaak niet te twisten.

Waar echter de zakelijke inhoud van een artikel onaanvechtbaar is, daar mag de „toon”, zelfs al zou men dien niet geheel bevredigend achten, toch geen beletsel vormen terdege rekening te houden met hetgeen daarin werd opgemerkt.

Het is een bedenkelijk verschijnsel dat en onder de synodocratie en bij ds Bos en de zijnen, de bezwaren (al of niet terecht) tegen den „toon” van een artikel moeten dienen om zich te onttrekken aan de rechtmatige klem van hetgeen in dat artikel werd opgemerkt.

Vandaar dat ik er naar streef, voor zoover in mijn vermogen ligt, rechtmatige aanmerkingen op mijn „toon” te ontgaan, al vlei ik me niet met de hoop het in dat opzicht iedereen naar den zin te maken. En vandaar ook de toegepaste methode de vorige maal (dr de Bondt bestrijdend); eerst de nuchtere feiten en pas daarna de logische en onafwendbare conclusie.

Men zou, redelijkerwijze verwachten, dat ds Bos e.s., die zich zoo beklagen over het geringe betoon van broederliefde in onze kerkelijke pers, althans in dit opzicht een schoone uitzondering op den kwalijken regel zouden vormen en dus zóó liefdevol zouden schrijven, dat het zelfs een nuchter lezer de tranen van ontroering naar de oogen zou doen dringen.

Wie, aldus onderstellend, het bedoelde stukje van ds Schelhaas leest, zal zich bedrogen achten, om het maar zachtvaardig uit te drukken.

Ten bewijze deze twee citaten:

„Dat de Kerk niet gescheurd zou zijn, het is je reinste dwaasheid zolets te zeggen. De Kerk is wel gescheurd. Het is weer de redeneerkunst, dat is de Wordverlating, waardoor men tot zulke wonderlijke conclusies komt: de Kerk is niet gescheurd. Men weet zelf niet meer, wat men zegt. Eén spreekt een dwaze gedachte uit en de duizenden herhalen ze zonder nadenken”.

Het komt me voor, dat ds Schelhaas zich zeer be-  
slist uitdrukt, zoo in den trant van: een kind kan de feiten constataeren.

Datzelfde kind kan echter ook constataeren dat ds Schelhaas niet liefdevol schrijft. Immers, het uitgebrachte requisoir parafraseerend, vind ik het volgende:

1) Degenen in onze kerken die geloóven dat de kerk in 1944 gescheurd werd, maar ook weer geheeld in de vrijmaking, dank zij Gods genade, zijn Wordverlaters.

Opmerking: Als ds Schelhaas de betrokken personen kent, laat hij ze noemen en, waar het zulk een ernstig feit betreft, in den kerkelijken weg aanklagen.

#### OP EN OM 'T KERKPLEIN

## Waar is de gemeente?

Ge ontmoet voortdurend mensen, die onwrikbaar in de meening verkeeren, dat bij gebroken kerkgemeenschap de gemeenschap der heiligen gelukkig voortgaat. Wijlen Dr K. Sietsma heeft ze ook gekend. In zijn boekje „Ons algemeen christelijk geloof” voert hij hen sprekende in: „Ja, de Kerk is verdeeld, maar er is gelukkig ook nog een gemeenschap der heiligen; daar doen we het dan maar mee”.

Nog onlangs heeft iemand — althans volgens een krantenverslag — op een vergadering van het Christelijk Nationaal Vakverbond betoogd, dat er in het C.N.V. bij verbroken kerkgemeenschap tusschen zijn leden toch nog gemeenschap der heiligen is: „Ook hier”, — in het vakverbond wel te verstaan — „verwachten we al onze zaligheid in Christus Jezus”.

Men zou den geachten spreker — hij komt uit den hoek, waar men anderen nog wel eens van simplicisme beschuldigt — zoo simplicissime of langs den neus weg wel eens wat willen vragen. „Zijn zaligheid verwachten”, dat wordt in de Nederlandsche Geloofsbelijdenis gezegd van de tot de kerk vergaderde geloovigen, tot de kerk „dewelke is een heilige vergadering der ware Christgelooovigen, alle h u n n e z a l i g h e i d v e r w a c h t e n d e i n J e z u s C h r i s t u s”. Maar is nu ook overal, waar men zijn zaligheid verwacht in Jezus Christus de Kerk? In een christelijk huwelijk verwachten man en vrouw beide al hun zaligheid in Jezus Christus. Maar is daarom het huwelijk de geloofsgemeenschap, de kerk, de gemeenschap der heiligen? En indien ja, — des neen! — is dan ook ieder van wat staat of qualiteit hij zij, schuldig zich bij dat huwelijk te voegen? We maken waarlijk geen grappes!!!

Heeft de C.N.V.-redenaar gelijk, is het waar, dat ik in het C.N.V. de gemeenschap der heiligen ontmoet, dan ben ik van wat staat of qualiteit ook, schuldig mij daarbij te voegen, „dienende den opbouw der broeders, naar de gaven, die hun God verleend heeft, als onderlinge lidmaten eenszelden lichaams”. Want dat laatste is de beoefening van de gemeenschap-der-heiligen.

We zijn naar het antwoord benieuwd.

We gelooven, dat men ditmaal wel niet over simplicisme zal zuchten.

Men zal ditmaal wel klagen over logicisme.

Wel ja!

Als het eene sluitzegel niet past, dan plakt men rustig het andere!

Maar we hebben nóg een vraag.

Tot de beoefening van de gemeenschap der heiligen behoort ook, dat we als onderlinge lidmaten eenszelden lichaams op elkander acht geven tot opscherping der liefde en der goede werken; dat we onzen broeder in het hart niet haten, dat we de zonde in hem niet verdragen, dat we hem naarstig berispen; dat we, indien onze broeder gezondigd heeft, hem bestraffen onder vier oogen; als hij ons niet hoort, nog één of twee met ons nemen en indien hij ons dan nog geen gehoor geeft, handelen we naar het gebod: zeg het d e r g e m e e n t e (Hebr. 10: 24, Levit. 19: 17, Matth. 18: 15-17).

Nu zouden we den C.N.V.-redenaar de vraag willen stellen: indien ge een kerkelijk van u gescheiden broeder, met wien ge in het C.N.V. de gemeenschap der heiligen meent te beoefenen, als hij gezondigd heeft bestraft en hij u, noch u met één of twee getuigen hoort, w a a r i s d a n d e g e m e e n t e, aan welke ge het zeggen moet?

We stellen deze vraag niet om iemand „logisch” vast te zetten.

Maar we stellen deze vraag in allen ernst.

Want we gelooven, dat de broeders, die zoo heel gemakkelijk van „gemeenschap-der-heiligen” spreken in hun christelijke organisaties niet alleen niet verstaan, wat de Schriften omtrent deze gemeenschap en omtrent de kerk leeren, maar dat ze óók de breuk der dochter Mijns volks heelen op het lichtst, doordat zij den leemen wand pleisteren met looze kalk.

Daarmee is de heilige algemeene christelijke kerk niet gediend.

En — o ironie! — ook het C.N.V. niet!

Ook dat C.N.V. moet het van zijn „vrienden” maar hebben!

D. E. C.

Ik neem bedoelde „dwaasheid” ook voor mijn rekening!

2) „Men” — alweer dat irritante gedoe niét man en paard te noemen — staat domweg te raaskallen (d.i. niet weten wat men zegt).

3) „Duizenden” (heeft ds Schelhaas ze geteld?) zeggen, als redeloos „vee, „ja” op alles wat „men”, al raaskallend, pleegt uit te brengen.

Ieder die nog steeds zijn vreugde vindt in het feit dat er, ná kerkscheurende actie, weer vergaderend werd gewerkt in de vrijmaking, mag zich, op gezag van ds Schelhaas, rekenen tot de groote schare die geen eigen meening heeft.

Nu waren we al wat gewend op dit gebied. Bekend